

NÁVRH Protokolu o trvalo udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka k Rámcovému dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát

STRANY TOHTO PROTOKOLU

- V SÚLADE s ich úlohami vyplývajúcimi z Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát, ďalej len „Karpatský dohovor“ (Kyjev, 2003), o vykonávaní komplexnej politiky a spolupráci pri ochrane a udržateľnom rozvoji Karpát;
- UVEDOMUJÚC SI význam poľnohospodárstva a rozvoja vidieka pre karpatský región z hľadiska hospodárstva, sociálnych aspektov, životného prostredia, prírodného a kultúrneho dedičstva;
- UZNÁVAJÚC rôzne prírodné, miestne zdroje v karpatských krajinách, ich vidiecku autenticnosť a špecifickosť a rozmanitosť poľnohospodárskych postupov;
- S CIEĽOM podporiť opatrenia a programy, ktoré využívajú potenciál poľnohospodárstva a vidieckych oblastí na zmiernenie chudoby na vidieku, poskytujú a spestria príjmy miestneho obyvateľstva, udržiavajú životaschopnosť vidieckych regiónov a zlepšujú kvalitu života s cieľom prilákať ľudí, aby žili a vyrábali pomocou miestnych obnoviteľných zdrojov v horskej oblasti;
- V SÚLADE s ustanoveniami Karpatského dohovoru, ako je článok 7 o udržateľnom poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, článok 4 o ochrane a udržateľnom využívaní biologickej a krajinej rozmanitosti a článok 11 o kultúrnom dedičstve a tradičných znalostiach;
- BERÚC DO ÚVAHY Spoločnú poľnohospodársku politiku Európskej únie a ciele dosahovania potravinovej bezpečnosti, zlepšenia výživy a podpory udržateľného poľnohospodárstva v rámci Cieľov udržateľného rozvoja (CUR) na obdobie rokov 2015 – 2030;
- UZNÁVAJÚC úsilie a úspechy v rámci Rady Európy, zamerané na podporu sociálne a ekonomicky životaschopných vidieckych oblastí a zachovávajúce poľnohospodárske činnosti prostredníctvom opatrení v rámci kohéznej politiky Európskej únie a špecifických agroenvironmentálnych opatrení a kompenzačných platieb pre poľnohospodárstvo v horských oblastiach;
- S CIEĽOM prispieť k efektívnejšej implementácii existujúcich právnych nástrojov a budovať na medzinárodných programoch;
- BERÚC DO ÚVAHY, že úsilie na podporu a zachovanie udržateľného rozvoja v poľnohospodárskom sektore s integrovaným prístupom v karpatských

vidieckych oblastiach nemožno dosiahnuť iba v jednej krajine a vyžadujú si medziregionálnu a nadnárodnú spoluprácu;

- UVEDOMUJÚC SI výzvy týkajúce sa vplyvov klimatických zmien, ako sú zmeny frekvencie a závažnosti sucha, záplav, extrémnych poveternostných udalostí a zníženej bezpečnosti potravín a vody;
- UZNÁVAJÚC potreby a záujmy horských poľnohospodárov a špecifickosť agropodnikania a živobytia v horských oblastiach;
- UVEDOMUJÚC SI mnohé hrozby vyplývajúce z dopadov globálnych zmien, vrátane zvyšovania alebo posilnenia existujúcich prekážok pri spracovaní a predaji typických výrobkov na svetových trhoch;
- UZNÁVAJÚC rozmanitosť poľnohospodárskych postupov medzi karpatskými krajinami a v rámci nich;
- UVEDOMUJÚC SI ekonomický, ekologický a spoločenský význam pasenia prežúvavcov a udržiavania a zlepšovania horských pastvín a lúk;
- UZNÁVAJÚC možnú úlohu poľnohospodárstva pri predchádzaní erózii a degradácii pôdy a prínos riadenia rizík a jeho úlohou pri ochrane kvality a kvantity zásobníkov povrchových a podzemných vôd;
- UVEDOMUJÚC SI spoločný charakter súčasných a budúcich výziev pre poľnohospodárske činnosti a postupy, ako aj pre vidiecke oblasti a pridanú hodnotu cezhraničnej spolupráce pri výmene skúseností v Karpatskom priestore pre prístup na svetové trhy s potravinami;
- UVEDOMUJÚC SI dôležitosť zabráneniu vyludňovaniu a upusteniu od poľnohospodárstva v horských oblastiach mladými generáciami;
- S CIEĽOM spolupracovať na udržateľnom rozvoji poľnohospodárstva a vidieckych oblastí na základe miestnych zdrojov na ochranu tradičných postupov, vedomostí a druhov, chrániť kultúrny ráz krajiny a zlepšovať a podporovať trvalý ekonomický pokrok;
- ZDÔRAŽŇUJÚC a VYZDVIHUJÚC význam celoživotného vzdelávania vo všetkých oblastiach činnosti ako predpoklad, že všetci zúčastnení ľudia môžu prispieť k udržateľnému rozvoju a lepšej budúcnosti;

SA DOHODLI NASLEDOVNE:

Kapitola I

Ciele, geografická pôsobnosť a definície

Článok 1

Ciele a zásady

1. V súlade s článkom 7 Karpatského dohovoru je cieľom Protokolu o udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka (ďalej len „Protokol“) zachovať hospodárenie s pôdou, tradične obrábanou udržateľným spôsobom, čo prináša výhody pre súčasnú a budúce generácie.
2. V záujme dosiahnutia uvedeného cieľa Zmluvné strany harmonizujú a koordinujú svoje úsilie o integrované hospodárenie s pôdnymi zdrojmi, posilňujú integráciu environmentálnych záujmov do poľnohospodárskej politiky a súčasne zlepšujú kvalitu života, posilňujú miestne hospodárstva a spoločnosti a zachovávajú prírodné hodnoty a kultúrne dedičstvo.
3. Zmluvné strany preto spolupracujú najmä na:
  - a) rozvoji, zmene a doplnení stratégií zameraných na rozvoj vidieka typických pre dané miesto, ktoré sú charakterizované integrovaným, inkluzívnym a holistickým prístupom, pričom sa zohľadnia osobitné podmienky hôr a predhorí;
  - b) zabezpečení a dosahovaní spoločných politík na podporu endogénneho potenciálu poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v znevýhodnených oblastiach;
  - c) rozvoji a navrhovaní poľnohospodárskych politík a nástrojov, ktoré integrujú environmentálne záležitosti;
  - d) presadzovaní udržateľných, alebo rozsiahlych agroenvironmentálnych postupov, postupov hospodárenia s pôdnymi zdrojmi a organickej výroby s cieľom chrániť biologickú a tradičnú kultúrnu rozmanitosť, prírodné a poloprírodné biotopy vrátane pastvín a chránených oblastí;
  - e) podpore zachovania a udržateľného využívania genetických zdrojov pre potraviny a poľnohospodárstvo, miestnych plemien domácich zvierat, pestovaných odrôd rastlín a ich voľne rastúcich príbuzných plodín;
  - f) zriadení génových bánk pre miestne odrody, ako aj na podpore šírenia a pestovania týchto odrôd;
  - g) vykonávacích opatreniach na zachovanie a podporu tradičných poľnohospodárskych postupov a súvisiacich tradičných znalostí;
  - h) podpore miestnych poľnohospodárskych výrobcov s cieľom rozvíjať krátke reťazce zásobovania potravinami, ktoré stimulujú miestne hospodárstvo a zvyšujú udržateľnosť regiónu;

- i) podpore ekologickej (poľnohospodárskej) výroby, miestnych farmárskych trhov, výrobcov lokálnych potravín, spoločenstvom podporovaného poľnohospodárstva a iných foriem udržateľnej výroby potravín v malom rozsahu;
- j) zlepšení ochrany tradičnej vidieckej architektúry, infraštruktúry a vidieckeho umenia a remesiel, vrátane ich regionálnych inventarizácií;
- k) podpore diverzifikácie živobytia vo vidieckych oblastiach, najmä prostredníctvom prepojenia poľnohospodárstva a cestovného ruchu, ako aj tvorby a marketingu miestneho tovaru, umenia a remesiel;
- l) posilnení formálneho a neformálneho vzdelávania, pokročilého vzdelávania a kvalifikácie, vrátane medzigeneračného vzdelávania, prístupu k miestnym verejným službám a poradenským službám;
- m) podpore celokarpatského monitorovania poľnohospodárskych a vidieckych oblastí a ich sociálno-ekonomického rozvoja;
- n) rozvoji, resp. podpore koordinovaných vedeckých výskumných programov a projektov;
- o) rozvoji nadnárodnej siete a platformy na výmenu poznatkov;
- p) integrácii cieľov udržateľného rozvoja poľnohospodárstva a vidieckych oblastí do iných sektorových politík;
- q) zlepšení inovácií v oblasti hospodárenia s odpadmi a energiou na vidieku a podpore inteligentných energetických riešení a systémov bez odpadu.

Článok 2

Geografická pôsobnosť

1. Tento Protokol sa vzťahuje na Karpatský región (ďalej len „Karpaty“) tak, ako ho definuje Konferencia zmluvných strán.
2. Každá zmluvná strana môže rozšíriť uplatňovanie tohto Protokolu na ďalšie časti svojho územia tým, že urobí vyhlásenie do Depozitára.

Článok 3

Definície

1. „Agroturistika“ (farmársky cestovný ruch, cestovný ruch založený na farme, dovolenkové farmy) sa týka pobytu na pracujúcej farme umožňujúci priamu interakciu medzi návštevníkmi alebo hosťami a farmárom/farmárskou rodinou, aby zažili autentické poľnohospodárske aktivity a životný štýl.
2. „Agro-biodiverzita“ je podmnožinou biodiverzity. Je to výsledok prirodzeného výberu a tvorivého šľachtiteľského vývoja a pracovných postupov poľnohospodárov, pastierov a rybárov.
3. „Poľnohospodárstvo šetrné ku klíme“ je integračný prístup k riešeniu vzájomne prepojených výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti a klimatických zmien, ktorého cieľom je (1)

udržateľné zvýšenie produktivity, (2) odolné systémy poľnohospodárskej a potravinovej bezpečnosti prostredníctvom opatrení na prispôsobenie sa zmene klímy a (3) odstraňovanie skleníkových plynov (zmiernenie).

4. „Spoločenstvom podporované poľnohospodárstvo (SPP)“ je vzájomné partnerstvo medzi poľnohospodárom a občanmi, ktoré umožňuje priame spojenie medzi výrobou a spotrebou potravín. Podporovatelia zvyčajne pokrývajú ročný prevádzkový rozpočet farmy nákupom podielu z úrody danej sezóny. Farmy na oplátku dodávajú sezónne čerstvé výrobky.
5. „Konferencia zmluvných strán (KZS)“ znamená Konferenciu zmluvných strán Karpatského dohovoru.
6. „Kultúrne dedičstvo“ súvisí s históriou lokality a pozostáva zvyčajne z prírodného alebo biologického a kultúrneho dedičstva.
7. „Diverzifikácia v poľnohospodárstve“ je dôležitá stratégia riadenia rizika farmára na vytvorenie dodatočných príjmov založených na primeraných podmienkach na farme alebo mimo nej.
8. „Vhodné prostredie“ je súbor vzájomne súvisiacich podmienok – ako sú právne, organizačné, fiškálne, informačné, politické a kultúrne – ktoré podporujú udržateľné a efektívne zapojenie kapacít aktéra do rozvojových procesov.
9. „Endogénny prístup“ je nová paradigma a politická koncepcia endogénneho rozvoja vidieka ako symbol procesov zdola nahor v regiónoch EÚ na mobilizáciu miestnych prírodných zdrojov, ako aj potenciálu vidieckeho obyvateľstva.
10. „Extenzívne poľnohospodárstvo“ je poľnohospodárstvo, ktoré využíva tradičné metódy a vyžaduje menej práce, investícií a vonkajších vstupov, ako je použitie koncentrovaných krmív v porovnaní s intenzívnymi agropriemyselnými poľnohospodárskymi postupmi.
11. „Poľnohospodárstvo a lesníctvo s vysokou prírodnou hodnotou (VPH)“ je koncepcia, ktorá hodnotí zmeny v rozsahu a stave poľnohospodárskych oblastí a lesných pozemkov s vysokou prírodnou hodnotou vo vzťahu k základu, ktorá sa vzťahuje na príslušné územné pokrytie (poľnohospodárska pôda a lesy) a súvisiace riadiace činnosti.
12. „Integrované hospodárenie s pôdnymi zdrojmi“ znamená komplexné preskúmanie všetkých spôsobov využívania pôdy s cieľom dosiahnuť čo najefektívnejšie kompromisy a prepojiť sociálny a hospodársky rozvoj s ochranou a zlepšovaním životného prostredia.
13. „Znevýhodnené oblasti (ZO)“ sú oblasti, v ktorých je poľnohospodárska výroba alebo činnosť z dôvodu prírodných znevýhodnení ťažšia, napr. zložité klimatické podmienky, strmé svahy v horských oblastiach alebo nízka produktivita pôdy.
14. „Prírodné biotopy“ znamenajú suchozemské alebo vodné oblasti, odlišené geografickými, abiotickými a biotickými znakmi, či už úplne prírodné alebo poloprírodné.
15. „Pozorovateľ“ znamená pozorovateľa definovaného podľa článku 14 ods. 5 Karpatského dohovoru.
16. „Ekologická (poľnohospodárska) výroba“ je celkový systém riadenia poľnohospodárskych podnikov a výroby potravín, ktorý spája najlepšie environmentálne postupy, vysokú úroveň biodiverzity, zachovanie prírodných zdrojov, uplatňovanie vysokých noriem týkajúcich sa dobrých životných podmienok zvierat a výrobné metódy v súlade s preferenciou určitých spotrebiteľov na produkty vyrobené pomocou prírodných látok a procesov.
17. „Zmluvné strany“ znamenajú Zmluvné strany tohto Protokolu.
18. „Chránené územia“ sú definované ako geografický priestor, uznaný, vyčlenený a riadený prostredníctvom právnych alebo iných účinných prostriedkov na dosiahnutie dlhodobej

ochrany prírody so súvisiacimi ekosystémovými službami a kultúrnymi hodnotami.

19. „Vidiecky turizmus“ znamená rozmanité turistické aktivity, ktoré sa uskutočňujú na vidieku.
20. „Poloprírodné biotopy“ sú biotopy charakterizované extenzívnym poľnohospodárstvom/plodinami, poľnohospodárskymi systémami s nízkou intenzitou, poľnohospodárstvom s nízkou intenzitou dopadu, udržateľnými poľnohospodárskymi systémami, poľnohospodárstvom s vysokou prírodnou hodnotou, systémami/biotopmi, kde sa uplatňujú tradičné poľnohospodárske systémy so zníženým vplyvom na životné prostredie alebo s určitým významom pre druhy rastlín a živočíchov.
21. „Krátky dodávateľský reťazec potravín“ je alternatívou ku globálne rozširovaným potravinovým reťazcom, ktoré kladú dôraz na inovačné reorganizácie potravinových sietí, miestnych poľnohospodárskych systémov alebo priamych predajov, ktorých cieľom je opätovné prepojenie výrobcov a spotrebiteľov a opätovné lokalizovanie poľnohospodárskej a potravinárskej výroby.
22. „Udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (TUPRV)“ je riadenie a zachovanie základne prírodných zdrojov a orientácia technologických a inštitucionálnych zmien tak, aby sa zabezpečilo dosiahnutie a trvalé uspokojovanie ľudských potrieb pre súčasné a budúce generácie.
23. „Tradičné poľnohospodárske postupy“ sú historicky vyvinuté poľnohospodárske techniky na trvalé zvládanie špecifických podmienok lokality s cieľom zabezpečiť dostatočné a bezpečné výnosy založené na zmiešaných plodinách, ktoré sa navzájom dopĺňajú.
24. „Hodnotové reťazce“ identifikujú celý rozsah činností, ktoré podnikajú hospodárske jednotky, aby priniesli výrobok alebo službu od jeho vzniku až po používanie konečnými spotrebiteľmi.

Kapitola II

Všeobecné povinnosti

Článok 4

Politiky zamerané na udržiavanie, podporu a udržateľný rozvoj poľnohospodárskeho sektora a vidieckych oblastí

1. Každá zmluvná strana bude na svojom vnútroštátnom území aktualizovať a vykonávať politiky zamerané na zachovanie, podporu a udržateľný rozvoj poľnohospodárskeho sektora a vidieckych oblastí, zohľadňujúc, kedykoľvek je to možné, integrovaný a endogénny prístup a osvedčené postupy vyvinuté a vykonávané inými Zmluvnými stranami. Zmluvné strany zväžia a využijú koordinované stratégie a opatrenia na zlepšenie a posilnenie udržateľného hospodárenia s poľnohospodárskymi pozemkami, najmä v oblastiach s vysokou prírodnou hodnotou (VPH), bez toho, aby boli dotknuté životné záujmy obyvateľstva horských spoločenskí.
2. Zmluvné strany podporia výmenu informácií o osvedčených postupoch medzi vládnymi inštitúciami a zainteresovanými stranami, ktoré by umožnili udržateľný endogénny hospodársky rozvoj vidieckych oblastí.

Článok 5

Integrácia cieľov udržateľného rozvoja poľnohospodárskeho sektora a vidieckych oblastí do sektorových politík

Zmluvné strany podpora integráciu cieľov udržateľného poľnohospodárstva a rozvoja vidieka do iných sektorových politík.

Článok 6

Účasť regionálnych a miestnych orgánov a iných zainteresovaných strán

Každá zmluvná strana v rámci svojho existujúceho inštitucionálneho rámca prijme opatrenia na uľahčenie zapojenia, koordinácie a spolupráce medzi príslušnými inštitúciami, regionálnymi a miestnymi orgánmi, miestnymi poľnohospodármi a ďalšími zainteresovanými stranami, ktoré sa zaoberajú vypracovaním a vykonávaním politík a výslednými opatreniami pre udržateľný rozvoj poľnohospodárstva a vidieckych oblastí s cieľom podporiť spoločnú zodpovednosť a posilniť synergie.

Článok 7

Medzinárodná spolupráca

Zmluvné strany podpora aktívnu spoluprácu medzi príslušnými inštitúciami a organizáciami na medzinárodnej úrovni v oblasti udržateľného poľnohospodárstva a rozvoja vidieka v Karpatoch s cieľom využiť ich odborné znalosti na vytvorenie účelných riešení spoločných problémov na najvhodnejšej úrovni.

Kapitola III

Osobitné opatrenia

Článok 8

Implementácia stratégií rozvoja vidieka špecifických pre danú lokalitu

1. Zmluvné strany zavedú na vnútroštátnej úrovni stratégie udržateľného rozvoja vidieka, ktoré zohľadňujú špecifické podmienky hôr a predhorí a znevýhodnených oblastí.
2. Každá Zmluvná strana zabezpečí koordináciu a spoluprácu medzi všetkými príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom vytvoriť vhodné sociálno-ekonomické prostredie pre inováciu vidieka a pre siete s pridanou hodnotou, najmä medzi poľnohospodárskym sektorom a inými ekonomicky dôležitými odvetviami vo vidieckych oblastiach, ako sú remeselné, obchodné, priemyselné, infraštruktúrne odvetvia a cestovný ruch , s cieľom valorizovať endogénne potenciály integrovaným územným prístupom.

Článok 9

Ochrana a manažment tradičnej kultúrnej krajiny

1. Zmluvné strany prijímajú opatrenia na ochranu a manažment tradičnej kultúrnej krajiny Karpát s výnimočnými tradičnými charakteristikami a vysokou ekologickou kvalitou vrátane hodnotných horských ekosystémov, prírodných, resp. cenných poloprírodných biotopov, najmä trávnatých porastov, agro-biodiverzity, genetických zdrojov, pestovaných odrôd rastlín a súvisiacich tradičných ekologických poznatkov.

2. Zmluvné strany budú podporovať zachovanie a používanie tradičných málo intenzívnych poľnohospodárskych postupov a tradičných foriem manažmentu kultúrnej krajiny, tradičného spásania prežúvavcami.

Článok 10

Integrované hospodárenie s pôdnym fondom

1. Každá zmluvná strana prijme opatrenia na podporu, posilnenie a zlepšenie integrovaného hospodárenia s pôdnym fondom, berúc do úvahy aj ustanovenia iných protokolov Karpatského dohovoru.

2. Zmluvné strany prijímajú opatrenia na podporu začlenenia a integrácie poľnohospodárstva šetrného ku klíme, riadenia rizík a obnoviteľných zdrojov energie do poľnohospodárstva a prevádzkových postupov poľnohospodárov.

Článok 11

Podpora extenzívneho poľnohospodárstva a organickej výroby

Zmluvné strany zavedú opatrenia na presadzovanie a podporu extenzívneho poľnohospodárstva a ekologickej (poľnohospodárskej) výroby v Karpatoch.

Článok 12

Tradičné vedomosti a postupy

Zmluvné strany prijímajú opatrenia na zachovanie a podporu tradičných poľnohospodárskych postupov, malých poľnohospodárskych podnikov, kultúrnej krajiny, tradičných ekologických a poľnohospodárskych znalostí, miestnych plemien domácich zvierat a miestnych odrôd pestovaných rastlín, udržateľného využívania voľne rastúcich rastlín a voľne žijúcich živočíchov, ktoré sú významnými hospodárskymi a spoločenskými znakmi vidieckeho kultúrneho dedičstva Karpát.

Článok 13

Obchodovanie s charakteristickými poľnohospodárskymi a vidieckymi výrobkami a službami

1. Zmluvné strany budú na medzinárodnej úrovni spolupracovať a prijímajú na svojich územiach opatrenia na zlepšenie miestneho a celoeurópskeho marketingu a propagácii poľnohospodárskych a vidieckych výrobkov a služieb, typických pre karpatský región s ohľadom na cieľ v súlade článku 11 ods. 1 a 2 Protokolu o cestovnom ruchu.

2. Zmluvné strany budú spolupracovať na podporných programoch štandardov vysokej kvality

pre výroby z Karpatského regiónu.

3. Každá Zmluvná strana prijme opatrenia na podporu a posilnenie horizontálnej, vertikálnej a medzisektorovej spolupráce pozdĺž hodnotových reťazcov na integráciu mnohých regionálnych aktérov a na dosiahnutie maximálneho stupňa spracovania v regióne s cieľom posilniť miestnu a regionálnu pridanú hodnotu v týchto regiónoch.
4. Strany podporujú rozvoj miestnych trhov s potravinami, skracujúc výrobný a distribučný reťazec a podporujú miestne a regionálne hospodárstvo.

Článok 14

Podpora agroturistiky a diverzifikácie

1. Zmluvné strany budú podporovať udržateľný vidiecky cestovný ruch a agroturistiku s cieľom vytvoriť ďalšie vzájomné výhody a spoluprácu medzi malými poľnohospodármi a zariadeniami poskytujúcimi gastronomické a ubytovacie služby.
2. Zmluvné strany podporia rámcové podmienky pre diverzifikáciu a opatrenia, ktoré umožnia malým poľnohospodárom poskytovať alternatívne služby na svojich farmách.

Článok 15

Predchádzanie nepriaznivým vplyvom na ovzdušie, vodu, pôdu, krajinu a biologickú diverzitu

Zmluvné strany budú uplatňovať zásady predchádzania a prevencie tým, že zhodnotia a zohľadnia možné vplyvy, vrátane kumulatívneho účinku, na ovzdušie, vodu, pôdu, krajinu a biologickú diverzitu tých projektov a činností, ktoré pravdepodobne budú mať nepriaznivý vplyv na Karpaty.

Článok 16

Podpora formálneho a neformálneho vzdelávania

1. Každá zmluvná strana prijme opatrenia na vytvorenie vhodného prostredia na podporu vzdelávania a medzigeneračného učenia.
2. Zmluvné strany posilnia spoluprácu miestnych a národných vzdelávacích inštitúcií a orgánov s cieľom rozšíriť a zlepšiť vzdelávanie, odborné školenia a kvalifikáciu ľudí z rôznych pracovných oblastí („celoživotné vzdelávanie“).
3. Zmluvné strany podporia vzdelávanie a komunikáciu s cieľom zvýšiť povedomie verejnosti o miestnych odrodách pestovaných rastlín a plemenách chovaných zvierat a o výhodách miestnych krátkych dodávateľských systémov potravín a zvýšia povedomie pre zlepšenie riadenia rizika.

Článok 17

Koordinovaný vedecký výskum a cezhraničná výmena informácií a skúseností

1. Zmluvné strany budú spolupracovať pri vývoji, podpore a harmonizácii výskumných programov a projektov, ktoré napomáhajú dosiahnutiu cieľov tohto protokolu.
2. Zmluvné strany podporia medzinárodnú spoluprácu medzi vedeckými inštitúciami vzhľadom

na miestnu a regionálnu horizontálnu a vertikálnu spoluprácu v Karpatoch, najmä pokiaľ ide o harmonizáciu monitorovacích systémov, poskytovanie a harmonizáciu databáz a uskutočňovanie spoločných výskumných programov a projektov v Karpatoch.

3. Zmluvné strany budú podporovať koordinované regionálne inventarizácie poľnohospodárskych postupov a kultúrnej krajiny, ako aj kultúrne tradície a produkty vidieckeho charakteru v Karpatoch.

4. Každá Zmluvná strana bude zdieľať informácie o stratégiách a politikách zameraných na udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v Karpatoch s ostatnými zmluvnými stranami tohto Protokolu.

Článok 18

Spoločné programy a projekty

Každá zmluvná strana sa vyzýva, aby sa podľa svojich potrieb a možností podieľala na spoločných programoch a projektoch týkajúcich sa činností uvedených v článku 1 ods. 1, 2 a 3 tohto Protokolu, ktoré zmluvné strany spoločne pripravujú v Karpatoch.

Kapitola IV

Implementácia, monitorovanie a hodnotenie

Článok 19

Realizácia

1. Každá zmluvná strana prijme vhodné právne a správne opatrenia na zabezpečenie realizácie ustanovení tohto Protokolu, bude monitorovať a hodnotiť účinnosť týchto opatrení.

2. Každá zmluvná strana preskúma možnosti podpory realizácie ustanovení tohto Protokolu prostredníctvom vykonávania finančných opatrení.

Článok 20

Zvyšovanie povedomia a prístup k informáciám

1. Zmluvné strany budú podporovať vzdelávanie, informovanosť a zvyšovanie povedomia širokej verejnosti o cieľoch, opatreniach a realizácii tohto Protokolu.

2. Zmluvné strany zabezpečia prístup k informáciám týkajúcim sa realizácie tohto Protokolu.

Článok 21

Stretnutie Zmluvných strán

1. Konferencia zmluvných strán Karpatského dohovoru slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu.

2. Zmluvné strany Karpatského dohovoru, ktoré nie sú zmluvnými stranami tohto Protokolu, sa môžu zúčastňovať ako pozorovatelia na Konferencii zmluvných strán, ktorá slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu. Ak Konferencia zmluvných strán slúži ako stretnutie

zmluvných strán tohto Protokolu, rozhodnutia podľa tohto Protokolu prijímajú iba tie strany, ktoré sú jeho zmluvnými stranami.

3. Ak Konferencia zmluvných strán slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu, každého člena predsedníctva Konferencie zmluvných strán, ktorý zastupuje zmluvnú stranu Dohovoru, ale nie je zmluvnou stranou tohto Protokolu, nahradí člen zvolený zmluvnými stranami tohto Protokolu spomedzi zmluvných strán tohto Protokolu.

4. Rokovací poriadok Konferencie zmluvných strán sa uplatňuje *mutatis mutandis* na stretnutie zmluvných strán v prípade, ak sa Konferencia zmluvných strán, ktorá slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto protokolu nerozhodne na základe konsenzu inak.

5. Prvé zasadnutie Konferencie zmluvných strán slúžiace ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu zvoláva Sekretariát v spojení s prvým zasadnutím Konferencie zmluvných strán, ktoré je naplánované po dátume nadobudnutia účinnosti tohto Protokolu. Následné riadne zasadnutia Konferencie zmluvných strán, ktoré slúžia ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu, sa budú konať v spojení s riadnymi zasadnutiami Konferencie zmluvných strán, pokiaľ Konferencia zmluvných strán, ktorá slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu, nerozhodne inak.

6. Konferencia zmluvných strán slúžiaca ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu urobí v rámci svojho mandátu rozhodnutia potrebné na podporu jeho účinnej realizácie. Vykonáva funkcie, ktoré mu boli pridelené týmto Protokolom a:

- (a) dáva odporúčania týkajúce sa všetkých záležitostí potrebných na vykonávanie tohto Protokolu;
- (b) zriadi pomocné orgány alebo požiada o medzinárodnú spoluprácu s vynikajúcimi inštitúciami, ak to považuje za potrebné na realizáciu tohto Protokolu;
- (c) zväží a podľa potreby prijme zmeny a doplnenia tohto Protokolu, ktoré sa považujú za potrebné na vykonávanie tohto Protokolu; a
- (d) vykonáva iné funkcie, ktoré sa môžu vyžadovať pri realizácii tohto Protokolu.

Článok 22

Sekretariát

1. Sekretariát zriadený článkom 15 Karpatského dohovoru slúži ako Sekretariát tohto Protokolu.
2. Článok 15 odsek 2 Karpatského dohovoru o funkciách Sekretariátu sa *mutatis mutandis* vzťahuje na tento Protokol.

Článok 23

Pomocné orgány

1. Každý pomocný orgán zriadený podľa Karpatského dohovoru alebo na jeho základe môže na základe rozhodnutia Konferencie zmluvných strán slúžiacej ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu slúžiť Protokolu, pričom v takom prípade stretnutie zmluvných strán určí, ktoré funkcie tohto orgánu vykonáva.
2. Zmluvné strany Karpatského dohovoru, ktoré nie sú zmluvnými stranami tohto Protokolu, sa

môžu zúčastňovať ako pozorovatelia na zasadnutiach takýchto pomocných orgánov. Ak pomocný orgán Karpatského dohovoru slúži ako pomocný orgán tohto Protokolu, rozhodnutia podľa Protokolu prijímajú iba zmluvné strany Protokolu.

3. Ak pomocný orgán Karpatského dohovoru vykonáva svoje funkcie vo veciach týkajúcich sa tohto Protokolu, každý člen predsedníctva tohto pomocného orgánu, ktorý zastupuje Zmluvnú stranu Karpatského dohovoru, ale nie je zmluvnou stranou Protokolu, bude nahradený členom, ktorý bude zvolený zmluvnými stranami Protokolu spomedzi zmluvných strán tohto Protokolu.

Článok 24

Monitorovanie plnenia záväzkov

1. Zmluvné strany pravidelne podávajú správy Konferencii zmluvných strán o opatreniach súvisiacich s týmto Protokolom a o výsledkoch prijatých opatrení. Konferencia zmluvných strán určí intervaly a formát, v ktorých musia byť správy predložené.
2. Pozorovatelia môžu predložiť Konferencii zmluvných strán, resp. Implementačnému výboru Karpatského dohovoru (ďalej len „implementačný výbor“) akékoľvek informácie alebo správy o realizácii a dodržiavaní ustanovení tohto Protokolu.
3. Implementačný výbor zhromažďuje, hodnotí a analyzuje informácie týkajúce sa realizácie tohto Protokolu a monitoruje dodržiavanie ustanovení tohto Protokolu zmluvnými stranami.
4. Implementačný výbor predloží Konferencii zmluvných strán odporúčania na realizáciu a potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s Protokolom.
5. Konferencia zmluvných strán prijme alebo odporučí potrebné opatrenia.

Článok 25

Hodnotenie efektívnosti ustanovení

1. Zmluvné strany pravidelne preskúmajú a vyhodnotia účinnosť ustanovení tohto Protokolu.
2. Konferencia zmluvných strán, ktorá slúži ako stretnutie zmluvných strán tohto Protokolu, môže zvážiť prijatie vhodných zmien a doplnení tohto Protokolu, ak je to potrebné na dosiahnutie jeho cieľov.
3. Zmluvné strany uľahčia zapojenie miestnych orgánov a ďalších príslušných zainteresovaných strán do procesu podľa odseku 1.

Kapitola V

Záverečné ustanovenia

Článok 26

Vzťahy medzi Karpatským dohovorom a Protokolom

1. Tento Protokol predstavuje Protokol ku Karpatskému dohovoru v zmysle jeho článku 2 ods. 3 a v súlade s článkom 7, odsekmi 1, 2 a 6, ako aj so všetkými ostatnými príslušnými článkami

Karpatského dohovoru.

2. Protokol je otvorený na podpis u depozitára od ___októbra 2017 do ___októbra 2018.

3. Ustanovenia článkov 19, 20, 21 ods. 2 až 4 a článku 22 Karpatského dohovoru o zmenách a doplneniach, nadobudnutí platnosti a odstúpení od dohovoru a o urovnávaní sporov sa mutatis mutandis vzťahujú aj na tento Protokol. Iba zmluvná strana Karpatského dohovoru sa môže stať zmluvnou stranou tohto Protokolu.

Článok 27

Výhrady

K tomuto Protokolu nemožno vzniesť žiadne výhrady.

Článok 28

Depozitár

Depozitárom tohto Protokolu je vláda Ukrajiny

Originál Protokolu bude uložený u depozitára, ktorý rozošle overené kópie všetkým zmluvným stranám.

Podpísané v _____ dňa _____ 2017 v jednej originálnej verzii v anglickom jazyku.

Na dôkaz toho riadne oprávnení zástupcovia podpísali tento protokol.

Za vládu Českej republiky

Za vládu Maďarska

Za vládu Poľskej republiky

Za vládu Rumunska

Za vládu Srbskej republiky

Za vládu Slovenskej republiky

Za vládu Ukrajiny

Vláda _____

podpisuje Protokol o udržateľnom poľnohospodárstve a rozvoji vidieka k Rámcovému dohovoru o ochrane a udržateľnom rozvoji Karpát s týmto vyhlásením:

„Vláda _____ vyhlasuje, že vykladá článok 2 ods. 1 Protokolu iba v súlade s ustanoveniami a obmedzeniami Dohovoru o ochrane a udržateľnom rozvoji Karpát, podpísaného v Kyjeve 22. mája 2003.